

DRET I ACCÉS A LA TENCIÓ SANITÀRIA
EN UN CONTEXT DE CRISI
Palau Macaya, 10 de desembre 2013

Bon dia.

Agraïment

Avui per a nosaltres és un gran dia, és la celebració del 65è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans aprovada en una Resolució de les Nacions Unides i que es pot considerar com un "Decàleg Ètic de tota la Humanitat".

Hem de celebrar-ho? O pel contrari hem de demostrar la nostra indignació perquè a diari i en tots els camps, els anomenats drets fonamentals i llibertats públiques de primera, segona i àdhuc tercera generació tenen molt que desitjar en la seva aplicació, respecte i garantia.

El títol de la jornada ja ens dona una pista per on hauríem de anar

A) **Crisi.** En Grec la paraula crisi vol dir canvi, però en català, castellà i la resta dels països europeus el concepte crisi és un canvi però a pitjor no a millor.

Crisi Sanitaria: Una crisi Sanitaria o de salut pública es una situació de alarma o complicada del sistema sanitari.

B) **Discriminació:** La crisi en l'àmbit dels drets fonamentals ens condueix malauradament a una

discriminació cap als segments o col·lectius més febles de la nostra societat del benestar.

C) **Salut i Atenció Sanitària:** És un pilar essencial del nostre sistema de valors i principis i un dels privilegis (si, privilegis) que em conquerit en aquest país i en l'estat democràtic de l'Estat del Benestar, una SANITAT PUBLICA MODÈLICA, EFICIENT , EFICAÇ, UNIVERSAL I FINS ARA PER A TOTS.

Limitació. Des de fa més d'un any aquesta eficàcia i eficiència s'ha vista truncada per raons econòmiques i de dificultats pressupostaries però no de qualitat, gràcies a un col·lectiu deontològicament exemplar **però %no màrtir+**

Universalitat. La política estatal de restricció d'accés al sistema sanitari que Constitucionalment tenien TOTS els que residien a Espanya, s'ha vist truncada per disposicions legals estatals i polítiques de partit. Exemple: la no Assistència als immigrants irregulars empadronats.

D) **REBAIXES**, a mi m'agrada dir que a ANUE i a SALUT I FAMÍLIA, quan parlem de drets fonamentals i llibertats, i la Sanitat no és un dels que afecta als malalts però sobretot als que no ho estan, creiem **que NO TENEN REBAIXES NI ÈPOCA DE REBAIXES: La salut no és una mercaderia o un producte de luxe, és un element estructural de l'estat del benestar .**

D) **SOLIDARITAT I COOPERACIO** entre ciutadania i estaments e institucions és més necessària en època de crisi precisament per sortir de la Crisi. Exemples recents són la Recollida de tones d'aliments pel Banc dels aliments, Ajuts a Filipines, o ja veureu com es volca la gent a la Marató de TV3. És una mostra del que en

diríem una **Í solidaritat calenta** o solidarisme i no només una solidaritat abstracta o **Í freda** en els despatxos o als papers ministerials o de l'Administració pública

F) DIGNITAT: Encara que no ho sembli la dignitat entesa com valor de convivència és la base de tots els drets humans en una societat basada en el dret, i que té unes regles preestablertes i de necessària aplicació.

La dignitat no és només un principi moral: és una norma que hem de respectar i ens han de respectar.

Art :10.1 de la Constitució. Declaració Universal, Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, art 1 ART 2 de la TUE Tractat de la Unió Europea i Declaració Universal dels Drets del home

La vulneració de drets fonamentals mitjançant el menyspreu de les llibertats i del dret a la salut i a l'atenció sanitària és contrari a l'ordre públic i a l'estructura constitucional d'un país o d'una organització Supra governamental o supranacional, quasi federal que és Europa.

El menyspreu dels drets fonamentals garantits genera responsabilitat sancionable a qui en sigui autor, persona individual, col·lectiva o institució.

Aquest no reconeixement de la titularitat, exercici i sanció de la vulneració dels drets humans i el dret a una sanitat pública y universal és un clar exemple de DISCRIMINACIÓ.

Es tolerable aquesta discriminació? No és un arma de doble tall?

MAGRADA EL QUE DIU Malouf en un mon desajustat del 2009, quan fa referència als estrangers però que és aplicable a qualsevol col·lectiu especialment en una societat en crisi .

Í Perquè en aquest segle ja no hi ha estrangers, nomes Í companys de viatgeÍ. Els nostres contemporanis , tant els que viuen davant nostre en el nostre carrer , com els que es troben en l'altre part del Mon, nomes estan a dos passes de casa nostre. La manera com ens comportem amb ells els afecta en carn pròpia, i la forma en que ells es comporten, també ens afecta a nosaltres en carn pròpia Í

II. EL DRET A LA SALUT COM UN VALOR QUE HA ESDEVINGUT UN DRET HUMÀ

El dret a la salut és part fonamental dels drets humans i del que entenem per una vida digna, o dit en altres paraules, el dret a gaudir del nivell més alt possible de salut física i mental.

La primera vegada que es va contemplar aquest dret en el pla internacional va ésser amb la Constitució de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) al 1946. En el preàmbul es defineix la salut com "un estat de complet benestar físic, mental i social, i no només l'absència d'afeccions i malalties". Així mateix, la mateixa constitució va reconèixer que "el gaudi del grau màxim de salut que es pugui aconseguir és un dels drets fonamentals de tot ésser humà, sense distinció de raça, religió, ideologia política o condició econòmica o social " .

Posteriorment el 1948, EN L'INSTRUMENT MÉS REPRESENTATIU PROGRAMÀTIC I FONAMENT DE TOTES LES ALTRES NORMES INTERNES E INTERNACIONALS, la Declaració Universal de Drets Humans, va incloure la salut com a part del dret a un nivell de vida adequat, en el seu article 25.

RECORDEU QUE AVUI ESTEM CELEBRANT AMB AQUEST ACTE EL 65 ANIVERSARI D'AQUELLA FITA HISTORICA DEL 10 DE DESEMBRE 1948.

No serà fins el 1966 amb el Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals, quan es reconegui explícitament, en el seu article 12, el dret a la salut. Per a molts, el Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals constitueix un instrument fonamental per a la protecció d'aquest dret.

Des de llavors, s'ha reconegut el dret a la salut en altres tractats internacionals de drets humans i en les normes constitucionals dels sistemes i països democràtics.

III: GAUDI DEL DRET

Així mateix, el gaudi ple d'aquest dret fonamental inclou una sèrie d'aspectes fonamentals que li són inherents per la seva pròpia naturalesa, dels quals val la pena esmentar que, d'una banda és un dret inclusiu que abasta un conjunt de factors que poden contribuir a una vida saludable. D'altra banda, comprèn algunes llibertats com ara el dret a no ser sotmès a tractament mèdic sense el propi consentiment i a més, inclou el dret a un sistema de protecció de la salut igual per a tots, l'accés a medicaments essencials o la salut materna, infantil i reproductiva entre d'altres.

És important prendre en consideració que, en l'àmbit dels drets humans, hi ha una estreta interdependència entre el dret a la salut i la pobresa. En aquest sentit la salut pot ser un factor determinant que pot permetre a persones que viuen en condicions de pobresa a exercir altres drets com el de l'educació o el dret al treball.

Per aquest motiu, en una època en la qual la crisi econòmica incita els països a prendre mesures de retallada, sobretot en les mesures de protecció social, com les que afecten el dret a la salut es pot posar en perill el gaudi efectiu dels drets econòmics, socials i culturals, tal com ho va manifestar en reiterades ocasions la Relatora Especial sobre drets humans i extrema pobresa de Nacions Unides, que accentua la precària situació dels que viuen en condicions extremes.

IV.- EL DRET A LA SALUT EN LA LEGISLACIO I JURISPRUDENCIA ESPAÑOLA

La jurisprudència del Tribunal Constitucional Español sobre el dret a la Protecció de la Salut és realment escassa. Una raó pot ésser que a l'estar reconegut en l'article 43.1 de la Constitució queda exclòs de possibles recursos de comparement davant el Tribunal Constitucional (art 53.2).

El que si que pot fer el Tribunal Constitucional és revisar la constitucionalitat de les Lleis i normes que afectin el dret a la salut, però fins avui aquestes revisions no s'han pràcticament produït (sept 2013).

El Tribunal Constitucional examina el dret a la Protecció de la Salut de forma indirecta.

a) La seva relació o connexió amb el dret a la vida i la integritat física i moral (art 15 CE). Aquesta és la línia que es segueix d'acord amb la jurisprudència vigent del TEDH.

b) la distribució de competències entre l'Estat i les comunitats autònomes.

V.- CRISI

Per aquest motiu, en una època en la qual la crisi econòmica incita els països a prendre mesures de retallada sobretot en les mesures de protecció social, com les que afecten el dret a la salut es pot posar en perill el gaudi efectiu dels drets econòmics, socials i culturals, tal com ho va manifestar en reiterades ocasions la Relatora Especial sobre drets humans i extrema pobresa de Nacions Unides, que accentua la precària situació dels que viuen en condicions extremes.

El estudi de les sentències i jurisprudència que he analitzat en el punt anterior i en especial d'un Aute del Tribunal Constitucional 239/2012 sobre les competències es desprèn que

-Les raons econòmiques o de crisi no són argument suficient per a limitar el dret a la salut

-La igualtat que estableix la Constitució en el contingut mínim en el dret a la salut, és això MÍNIM, i per tant no és un impediment per a que les Comunitats Autònomes amplii el seu contingut i formes de prestació.

VI.- CONCLUSIÓ

Com deia al inici de aquesta xerrada, la crisi no pot obrir un període curt o llarg de rebaixes en matèria de Proclamació, reconeixement, gaudi i evidentment de protecció dels drets humans i molt menys del dret a la salut i a l'assistència sanitària.

No podem tolerar aquesta mena de rebaixes, és un bé comú que ens afecta a tots

El que diré sembla una evidència però de vegades la oblidem:

Les fronteres són polítiques però hi han determinats fenòmens que no tenen fronteres per molt que ens hi empenyem:

Els desastres naturals, la corrupció, la contaminació, les màfies, l'emigració i la salut o les infermetats no tenen fronteres.

No els hi posem nosaltres

Com deia Martí Pol del qui celebrem el desè aniversari de la seva mort.

"I el que compta és l'esforç de cada dia compartit tenaçment amb els qui creuen que cada gest eixampla l'esperança, que cap dia no es perd per als qui lluiten."

Moltes gràcies.

REFERÈNCIES LEGALS

- Ley 16/2003 de 18 de Mayo de Cohesión y calidad del Sistema Nacional de Salud, Artículo 3.
- Ley 33/2011 de 4 de Octubre General de Salud Pública, Artículo 6.
- Real Decreto-ley 16/2012 de 20 de Abril, *+de medidas urgentes para garantizar la sostenibilidad del Sistema Nacional de Salud y mejorar la calidad y seguridad de sus prestaciones+*
- **Derecho a la protección de la salud** contemplado en el artículo 43.1 de la Constitución Española y en los Estatutos de Autonomía de Andalucía, Aragón, Cataluña y País Vasco.
- **Deber de tutela de la salud pública** contemplado en el artículo 43.2 de la Constitución Española.
- Ley Orgánica 4/2000 de 11 de Enero sobre Derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social, Artículo 12 (de carácter no orgánico según disposición final cuarta de la misma ley).
- Real Decreto 240/2007 de 16 de Febrero sobre entrada, libre circulación y residencia en España de ciudadanos/as de los Estados miembros de la Unión Europea y de otros Estados parte en el Acuerdo sobre el Espacio Económico Europeo, Artículo 7.
- Article 86 de la Constitución Española que habilita al Govern per aprovar reformes que responguin a necessitats extraordinàries i urgents.
- **Inhabilitación gubernamental para afectar a derechos fundamentales o al régimen de las Comunidades Autónomas** contemplada en el artículo 86.1 de la Constitución Española.